

FEDERER

CHRIS BOWERS

Chris Bowers

FEDERER

Chris Bowers: *FEDERER*

© Text copyright Chris Bowers 2006, 2009,
2010, 2011, 2013, 2015

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Lucie Příbylová, 2017

Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2017

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-398-1 (pdf)

Chris Bowers

FEDERER

POZNÁMKA

V této knize jsou častokrát zmíněny turnaje „Masters“ nebo „série Masters“, je to skupina devíti špičkových událostí, které dohromady tvoří úroveň mužského tenisu pod čtyřmi grandslamovými turnaji. V roce 2009 společnost ATP oficiálně změnila název těchto událostí na turnaje „1000“, takzvané „tisícovkové“ turnaje. Tento název je založen na počtu bodů, které získá vítěz turnaje. Protože se ale této devítce turnajů v minulém desetiletí říkalo turnaje „série Masters“, slovo „Masters“ se nechalo v podobě anglického názvu turnaje „Masters 1000“, našla se tedy zlatá střední cesta mezi obecně známým a oficiálním názvem turnaje. Tato kniha dává přednost pojmenování „série Masters“. „Tisícovkový“ turnajům (Masters 1000) se říká pouze „Masters“.

ÚVOD AUTORA

Kdo je největší legenda? Toto téma probírají děti na školním hřišti, lidé probírající legendy v hospodě, žurnalisté, kteří se snaží uvést přínosné informace k tomuto tématu, a nespočet dalších. Všechny zajímá, kdo jsou největší legendy jednotlivých sportů.

Tato kniha zmíněnou otázku pokládá trochu jinak. Poté, co Roger Federer vyhrál v roce 2009 French Open i Wimbledon, se téměř celý tenisový svět shodl na tom, že je nejlepším tenistou všech dob. Ovšem kdo je Roger Federer? Odkud pochází? Jak se na něm podepsala cesta na pomyslný trůn? Co se můžou od tenisové legendy lidé naučit, především rodiče podobně nadaných dětí, kteří si nejsou úplně jistí, jak v dané situaci postupovat?

Tato kniha se vyvíjela v průběhu téměř deseti let. Mezi roky 2005 a 2006 jsem sepsal první anglickou životopisnou knihu o Rogerovi Federerovi, která se jmenuje *Fantastic Federer* (*Fantastický Federer*). V té době bylo Rogerovi kolem dvaceti let, proto se kniha zaměřuje na popis Rogera a spekulace týkající se toho, čeho by mohl v budoucnu dosáhnout. V uplynulých letech jsem první knihu zaktualizoval, zrevidoval, přejmenoval a přeskupil. Toto je její sedmé vydání. Předěšlé verze byly vydány pod názvy *Roger Federer – Spirit of a Champion* (*Roger Federer – Duše šampiona*), *Roger Federer – The Greatest* (*Roger Federer – Největší tenista*), a *Federer*.

V roce 2010 nastala chvíle, kdy jeho dílo, tedy velká kariéra, konečně dostala svůj tvar. Dokončil sbírku grandslamových titulů a překonal rekord čtrnácti vyhraných grandslamů, který držel Pete Sampras. V tuto dobu jsme změnili název, aby obsahoval přídomek „největší tenista“. Přesto se zdálo, že v pozdějších le-

tech jeho kariéry ještě stále má světu co ukázat. Nebylo snadné přijít na to, jak hodnotit neúspěšný pokus o získání smysluplného ocenění, které se mu vyhýbalo, Davisova poháru. Po chmurném roce 2013 zažil významný návrat na vrchol, který vygradoval v listopadu roku 2014 právě ziskem Davisova poháru. Tím se dá vykreslit úplnější, ale ne úplná, podoba Federerovy kariéry. Proto je tato kniha úplnou revizí předchozích edicí a ne jen starou edicí, která má několik stran navíc, jež shrnují události roku 2013 a 2014.

Některé části z předchozích knih zůstaly na svém místě. Dětství a začátky kariéry se přece od roku 2006 nezměnily, ale náš pohled na něj, jako na člověka a šampiona ano. Některé události, které se před lety zdály důležité, od té doby zastínily větší úspěchy. Pokud si přečtete pouze tuto knihu, dovíte se totéž jako ti, kteří přečetli všechny ostatní verze od začátku až do konce.

Tato kniha se sice snaží být úplná, je to však stále pouze část příběhu Federerova. Až se sám rozhodne sepsat autobiografii nebo autorizovaný životopis, budou poskládány všechny zbývajících dílky skládky. Hned z několika důvodů je podivné, že doposud nevydal knihu o svém životě. Většina sportovních hvězd vydala alespoň jednu autobiografii, ještě než jim bylo třicet let, nebo výjimečně o něco později. Nevyhnutelně jsou některé tvory poučnější než ostatní. Kniha obsahující informace o tom, co popsaného člověka motivuje, jsou vždy zajímavější, než knihy, které slouží spíše k vydělání peněz.

Roger Federer je jiný. V červenci roku 2003 získal první wimbledonský titul. Od té doby ho a jeho spolupracovníky přímo zalavovaly žádosti nakladatelství a žurnalistů. Chtěli, aby napsal autobiografii, nebo s nimi spolupracoval na autorizovaném životopisu. Všechny nabídky odmítl. Jako důvod uvedl to, že zatím nechce věnovat knize čas potřebný na to, aby náležitě popsal svůj příběh. Zdá se to jako důvěryhodný důvod. Ví se, že si Roger vede deník, tudíž jednoho dne, až se jeho kariéra bude chýlit ke konci, může ze svých myšlenek a uvažování sám sepsat svůj příběh. Do té doby mu ani trochu nevadí, že o něm píšou ostatní, pokud ale ani jedna kniha nebude tvrdit, že je autorizová-

vaným životopisem.

Tato kniha je tudíž „neautorizovaný“ životopis, i když dávám přednost názvu „nezávislý“, protože slovo „neautorizovaný“ vyvolává pocity nenávisti. Protože tato kniha není autorizovaná, získal jsem do jisté míry volnou ruku. Můžu psát o Federerovi bez jakýchkoliv omezení jeho rádců, kteří by chtěli, abych psal o určitých aspektech. Mohl jsem svobodně komunikovat s mnoha lidmi, kteří z něj vytvářeli osobnost, jakou je dnes. Díky tomu jsem vykreslil obraz Federera jako člověka i tenisty. Vzniklý obraz vykresluje poměrně slušného člověka. Samozřejmě, že na něj v průběhu roků působí silná medicína, která je namíchána z podlézání a přesvědčování bohatých činitelů. Takový utrech by pokoušel morálku každého člověka, i největšího světce.

I když Federer napíše svou knihu a odhalí více z toho, co se mu a jeho týmu dělo v hlavě v období, kdy byl na nejvyšším stupni žebříčku, nebude to dokonalý popis. Federerova kariéra se skládá nejen z toho, jakým způsobem ostatní ovlivnila, a z toho, jak se vyvíjela jeho osobnost v důsledku různých úspěchů a pádů, ale zároveň spočívá i v myšlenkových pochodech a vzpomínkách tenisty. Povídky a vzpomínky, které ho utvářely a zůstávaly s ním na dlouhé cestě, jsou také důležitou součástí příběhu. Stejně jako knihy *Fantastic Federer (Fantastický Federer)*, *Spirit of a Champion (Duše šampiona)* a *The Greatest (Největší tenista)* i tato kniha spojuje závěry z mého vlastního bádání a informace získané z materiálů vydaných v angličtině, němčině a francouzštině.

Poštěstilo se mi, že jsem v ideální pozici na to, abych psal právě o Rogerovi. Zním ho od jeho šestnácti let. Poprvé jsem s ním vedl rozhovor v roce 1998, když získal titul z dvouhry na juniorském Wimbledonu. Žil jsem ve Švýcarsku, ovládám němčinu, francouzštinu, dokonce i švýcarskou němčinu, se kterou si láme hlavu většina Němců. Zním několik lidí, s kterými vyrůstal. Díky tomu všemu jsem se dostal do lepší pozice k sepsání Federerova životopisu v porovnání s ostatními autory tenisové literatury z celého světa.

Očividně jsem zavázán hned několika lidem, kteří na vlastní oči pozorovali Rogerův vývoj. O své zkušenosti se se mnou po-

dělili (dle abecedního pořádku): Yves Allegro, Madeleine Bärlocherová, Roger Brennwald, Darren Cahill, Beat Caspar, Marco Chiudinelli, Ashley Fisher, Roger Jaunin, Seppli Kacovský, Marco Mordasini, Francesco Ricci Bitti, Niki von Vary, Freddy Widmer a Thomas Wirz. Mezi další osoby, kterým vděčím za různé důležité rady, patří: Faye Andrews, Nicola Arzani, Tim Curry, Richard Eaton, Tony Godsick, Mark Hodgkinson, Frank Hofen, Mitzi Ingram Evansová, Annie Hammertonová, Severin Lüthi, Ian McDermott, Konrad Meyer, Peter Miles, Jack Milner, Helen Mittwochová, Daniel Monnin, Claudia Moserová, Andrew Rigby, Neil Robinson, Barbara Traversová, Jürg Vogel, Michael Wehrle a Paul Zimmer. Rád bych dále poděkoval Lynette Federerové a Tonymu Godsikovi za výpomoc při utváření celkové myšlenky knihy a za ochotu vypomoci s obsahem v rámci hranic, které stanovil Roger.

Zvláštní poděkování patří Johnu Blakeovi a Michelle Signorové z nakladatelství John Blake Publishing, která od začátku věřila ve mě a v knihu samotnou a vynaložila úsilí, aby tato kniha zůstala s vyvíjející se Rogerovou kariérou aktuální. Jsem nesmírně vděčný Tonymu Buchanovi, editorovi nakladatelství John Blake Publishing, který se mnou pracoval nejen na této knize, ale i na knize téhož nakladatelství *Novak Djoković: sportovní vyslanec Srbska* v originále *The Sporting Statesman: Novak Djokovic and the Rise of Serbia*, která se věnuje nejen Novaku Djokovićovi, ale také sjednocujícímu se srbskému národu.

Ač lidé namítají, čeho všeho ještě Federer může dosáhnout, účelem této knihy je přinést hlubší pochopení osobnosti velkého tenisty a zmapovat, díky čemu se z tohoto sportovce stal inspiřující člověk a největší tenista všech dob. Pokud se aspoň část mého snažení stane skutečností, potom tato kniha splnila svůj účel.

Chris Bowers
květen 2015

1

MLÁDÍ ŠAMPIONA

Kapitola 1

Příběh Rogera Federera se ani trochu nepodobá příběhu sester Williamsových. Dozvíte se argumenty proti tvrzení těch, kteří usilují o rovnoprávný tenisový svět. V něm by ekonomické pozadí rodiny dítěte, které chce začít hrát tenis, nemělo vliv na to, zda se dostane na úroveň světové špičky, nebo ne. Venus a Serena Williamsovy vyrůstaly v ghettu v Los Angeles a Jimmy Connors pocházel z dělnické oblasti státu Illinois. Od malička byli vedeni k zášti k bohatým dětem ze zavedených tenisových klubů, zatímco Federer patřil k zámožné střední třídě.

Je druhým dítětem bohaté, ale poměrně bezvýznamné rodiny z Basileje. Bezesporu cestou na vrchol nemusel překonávat překážky společnosti. Na rozdíl od Johna McEnroea se o něm nedá říct, že by byl bezcílný rebel střední třídy. Nikdy neměl potřebu přenášet svůj vztek na tenisový kurt jako například Connors, Lleyton Hewitt, nebo dokonce i Pete Sampras. Ti dokázali po dobu zápasu proměnit soupeře ve své úhlavní nepřátele. Také se nikdy nesnížil k nekalým taktikám, které měly vést k rozptýlení soupeře, jako to dělali McEnroe, Ion Țiriac nebo Ilie Năstase. Je to vybraně mluvící a dobře vychovaný muž, který má nervy z ocele.

Federerův pohon, díky kterému dosahuje neuvěřitelných výsledků, by jistě nefungoval bez pevného odhodlání. Příběh Rogera Federera možná ukáže tenisovým sociologům, že takovéto odhodlání nezávisí na postavení ve společnosti. Může ho v sobě objevit někdo, komu všechno v životě tak trochu spadlo do klína, a stejně tak někdo, kdo si musel úspěch v životě vybojovat. I když se musí uznat, že Federerovi poněkud usnadňovaly život peníze na juniorské trenéry a ochotní rodiče, kteří zajišťovali dopravu.

Roger Federer se narodil 8. srpna 1981 v druhém největším

městě Švýcarska, Basileji. Je druhým dítětem a prvním synem Lynette a Roberta Federerových, kteří vstoupili do manželského svazku v roce 1973.

Okolí Basileje podél řeky Rýn leží na hranici tří států, Švýcarska, Německa a Francie, není asi vhodné pro módní boháče z různých zemí, ukázalo se však být ideálním pro zrod světového sportovního idolu. Poloha města na křižovatce států měla podíl na tom, že se dnes Federer dorozumí třemi jazyky, respektive čtyřmi, pokud považujete hrdelní dialekty švýcarské němčiny za plnohodnotné jazyky. Dennodenně se v Basileji můžete setkat se čtyřmi jazyky Švýcarska. S němčinou, francouzštinou, italštinou a původním švýcarským jazykem, rétorománštinou, kterou se v současné době mluví jen na východě země a najdete ji také na bankovkách a veřejných nápisech. Samozřejmě se ve Švýcarsku mluví částečně i anglicky. Místní letiště, které se nachází na francouzském území, se dříve nazývalo Basel-Mulhouse, ale v současné době se spíše používá název EuroAirport. Je provozováno zároveň třemi zeměmi: Německem, Švýcarskem a Francií.

Obyvatelé Basileje, nejevropštějšího města ve Švýcarsku, zastávají euroskeptické názory. Basilej nemá běžnou švýcarskou povahu a charakteristický smysl pro humor. Koná se zde unikátní druh německého masopustu Morgestraich, což doslova znamená „ranní toulka ulicemi“. Jde o pohanské procesí, které se koná v šestnáct hodin první pondělí po popeleční středě. Veškeré osvětlení ve městě zhasne, aby atmosféra navozená hořícími pochody byla ještě působivější. Basilej je jedno z nejstarších univerzitních měst v Evropě a také centrum farmaceutického průmyslu evropské úrovně. Právě v Basileji v roce 1943 profesor Albert Hofmann na vlastní kůži otestoval účinky roztoku, který sám vytvořil, a pojmenoval LSD-25. Jakmile začal mít halucinace, bylo nad slunce jasné, že se právě stal prvním člověkem, který okusil účinky drogy, jež je dnes známá pod názvem LSD.

I začátek příběhu Rogera Federera je spojený s farmaceutickým průmyslem, avšak o něco poetičtěji. Rogerův otec pracoval jako laboratorní asistent pro chemickou společnost Ciba-Geigy sídlící v Basileji. Na konci šedesátých let se rozhodl odcestovat,

a proto dal výpověď'. Letěl do Jihoafrické republiky, a to především proto, že nebylo obtížné se do této země dostat. Souhrou osudu se mu podařilo získat místo v hlavní pobočce společnosti Ciba v Jihoafrické republice. Pobočka se nacházela v průmyslové čtvrti ve východní části Johannesburgu. Tam se v roce 1970 setkal s osmnáctiletou sekretářkou Lynette Durandovou, která pracovala pro společnost Ciba. Od malička žila v zámožné části města, která se jmenuje Kempton Park. Začali se vídat, on ji zasvětil do světa tenisu, který si oblíbila, a často ho spolu hráli. Zamilovali se do sebe a v roce 1973 láska vyvrcholila svatbou.

Robert Federer se narodil v roce 1946, byl to syn zaměstnance textilky. Vyrůstal ve východním Švýcarsku poblíž města Altstätten. Vždy hrál tenis jen pro radost, nikdy neusiloval o víc. Rogerova matka Lynette je o šest let mladší než její muž, narodila se v roce 1952. Jejím mateřským jazykem je afrikánština. Dosáhla v tenise mnohem vyšší úrovně než její manžel. Bývalý sportovní redaktor basilejského deníku *Basler Zeitung* prohlásil, že Lynette má dobrou pohybovou koordinaci, o dost lepší než Robert. Přestože jí ambice nechybí, nikdy netoužila po tom, aby se tenis stal její kariérou.

V roce 1973 se Robert a Lynette, již jako pár, přestěhovali do Švýcarska, osm tisíc čtyři sta kilometrů od „domova“. Usadili se v Riehen, části basilejského předměstí poblíž hranic s Německem. Mimochodem, v anglické terminologii není úplně jasné, jak se má zapisovat a vyslovovat jméno druhého největšího města Švýcarska. Původní název města ve švýcarské němčině zní „Basel“. Používá se také u příležitosti konání tenisového turnaje Swiss Indoors, který se koná každý rok v říjnu. Existuje ale i další anglická verze názvu, „Basle“, která vznikla z francouzského pojmenování „Bâle“. Tento název se začal používat v době, kdy většina evropských měst získala své anglické jméno, některé britské deníky ho stále používají. Tato kniha v anglickém originálu používá název Basel.¹

Zpátky k příběhu. Robert byl na cestě stát se obchodním zástupcem společnosti Ciba, i Lynette si zajistila místo na pobočce svého nového bydliště. Hrávali tenis v části města jménem

Allschwil, ve sportovním klubu, který disponuje několika tenisovými kurty a malebným zátiším košatých stromů. Sportování v rámci firmy v příhodných prostorech pro volnočasové aktivity sloužilo zaměstnancům jako odpočinek. Některé společnosti dokonce nechávaly své zaměstnance a jejich rodiny využívat firemní zázemí zdarma. Z finančního hlediska to nepředstavovalo problém. Zaměstnanci, kteří měli vysoké ambice, ovšem začali postrádat konkurenční boj a tato společenská aktivita pro ně byla frustrující.

Po několika letech od přestěhování do Basileje se Lynette přidala k tenisovému klubu Old Boys, který společně s dalším klubem s typicky švýcarským názvem „Basel Lawn Tennis Club“ patří k tamější špičce. Přidala se, aby hrála tenis závodně. V roce 1995 se stala členkou ženského týmu klubu Old Boys, který se stal vítězem ve věkové kategorii nazvané „mladí veteráni“. Lynette také aktivně podporovala místní tenis tým, že se stala členkou představenstva oblastního oddělení Švýcarského tenisového svazu, měla na starost podporu dětských talentů. Mnoho let vypomáhala s organizací turnaje Swiss Indoors, který je součástí ATP World Tour. V současné době tenis prakticky nehraje. Dává přednost golfu, kde běžně dosahuje výsledků okolo patnácti ran nad par.

Pozoruhodné je, že Robert a Lynette jsou velmi malého vzrůstu. Ani jeden z nich se nepyšní výškou nad 170 centimetrů a obávali se, že ani jejich potomci nedosáhnou výšky potřebné k tomu, aby svou silou obstáli na tenisovém kurtu. Roger Federer, pravděpodobně díky recesivnímu genu, vyrostl do výšky 185 centimetrů.

Na konci roku 1979 se narodilo manželům Federerovým první dítě, Diana. Je to tišší osobnost než její mladší bratr a záměrně se drží mimo světla reflektorů. Pracuje nedaleko Basileje a plně se věnuje kariéře sestry na psychiatrii. Stejně jako Rogerovi se jí narodila dvojčata.

Dianino dětství bylo nevyhnutelně silně ovlivněno Rogerovými neobyčejnými výkony. Zdá se však, že Federerovi nepropadli klasickému modelu, kdy je v rodině jedno nadané dítě a je o něj vydatně pečováno na úkor druhého dítěte. Thomas Wirz, basilej-

ský žurnalista a tenisový kouč, který několikrát uskutečnil rozhovory v domě Federerových, prohlásil: „Tato rodina vždy žila relativně v poklidu. Čas od času jsem přemýšlel, co dělá Diana, zatímco rodiče Rogera vozí z turnaje na turnaj. Diana má o tenisovém světě své pochybnosti, ale vždy zůstává nezávislá, sebejistá a velmi zdvořilá. Nikdy se neobjevil ani stín rozhořčení.“

Dianu baví lyžování a snowboarding. Často se jí dotazovali redaktoři z deníku *Basler Zeitung*, jeden z nich, Beat Caspar, k tomu řekl: „Nikdy nechtěla, aby o ní v novinách psali články. Ptal jsem se jí často. Říkal jsem jí, jak by to pro čtenáře bylo zajímavé, obzvlášť proto, že ji vidí sedět na Rogerových zápasech. Vždycky mě odmítla. Lynette mi neustále dávala najevo, že se Diana nezajímá o bratrovy výkony jen z povinnosti. Od malička Dianě říkala, že se nemá zabírat tím, že se jí všichni na Rogera ptají. Diana si od tenisu a médií drží odstup. Nikdy nechtěla o bratrovi veřejně mluvit.“

Celá rodina se odstěhovala na druhý břeh Rýna do Münchensteinu, basilejské městské části poblíž centra. Po roce a osmi měsících od narození dcery se jim narodil Roger. Nemá žádné další křestní jméno. Na rodném listu jednoduše stojí: „Roger Federer“. Protože pochází ze Švýcarska, kde je druhým jazykem francouzština, se mnoho lidí domnívá, že se jeho jméno vyslovuje jako ve francouzštině *Rožé*, což Roger musí často vyvracet. Jeho jméno se vyslovuje jako v angličtině *Rodžr*. Většina z těch, kteří mluví francouzsky a dostala se k nim tato informace, vyslovuje jméno po svém *Rodžé*. Správná výslovnost příjmení Federer vyžaduje přízvuk na první slabice, samohlásky jsou podobné hlásce „e“ a namísto první hlásky „r“ je alveolární aproximanta. Anglicky mluvící společnost se usnesla na výslovnosti, která připomíná anglické slovo *federal*. Roger ji označil za přijatelnou.

Jaký byl Roger jako malý? Jeho známí z dětství ho popisují jako veselého chlapce, který se zdál neúnavný, byl ohromně zapálený pro sporty, obzvlášť míčové. V roce 2005 Lynette o Rogerovu dětství vypověděla: „Nebyl bezproblémové dítě. Byl opravdu živé dítě, plný energie. Vždycky zkoušel, co si k nám může dovolit. A později pokoušel i svoje učitele ve škole i teni-

sové trenéry. Mávaly s ním emoce, bylo těžko zvladatelný. Jednu dobu jsem se o něj velmi obávala, protože se nedokázal na nic soustředit. Časem se mu to však podařilo změnit.“

Švýcarský systém škol ponechává částečnou svobodu rozhodnutí na jednotlivých kantonech. V Basileji stejně jako dnes nastupují děti do mateřské školy v pěti letech. Na první stupeň základní školy přejdou v sedmi letech a na druhý stupeň ve věku jedenácti nebo dvanácti let. Okolo patnáctého roku dětem končí povinná docházka a můžou si dále vybrat z různých oborů.

Roger stejně jako jeho sestra navštěvoval školu Neuewelt, což doslova znamená „nový svět“. Název školy sice evokuje utopické pojetí školy, ale není tomu tak. Školu pojmenovali po zámožné oblasti plné zeleně, ve které se škola nachází. Tato oblast spadá do městské části Münchenstein. Diana i Roger navštěvovali státní základní školu, jak je ve Švýcarsku zvykem, přestože by si jejich rodiče určitě mohli dovolit platit soukromou školu. O soukromé školy nebyl příliš velký zájem v bohatších oblastech, ve kterých jsou státní školy na dobré úrovni. Podpora rodičů také pomohla ve zlepšování úrovně místních škol. V Neueweltu mají mateřskou školu i první stupeň základní školy. Diana i Roger tam chodili od pěti do dvanácti let.

Zákon o ochraně osobních údajů a další opatření zabráňují bývalým učitelům Rogera předat konkrétní informace o jeho studijních výsledcích. Theresa Fischbacherová zastávala post ředitelky školy v době, kdy byl Roger na prvním stupni. Vzpomíná si na něj spíše mimo školu než z vyučování. „Byla jsem přesvědčena o tom, že z něj bude fotbalista. Pořád si kopal s míčem a tvrdil, že se chce stát fotbalistou. Dlouho jsem nevěděla, že hraje tenis. Když jsem to konečně zjistila, byla jsem si jistá, že je pro něj po vášni pro fotbal na druhém místě. Musím uznat, že byl opravdu dobrý a nepřekvapilo by mě, kdyby se stal slavným fotbalistou.“

Několik let před tím, než Roger nastoupil do školy Neuewelt, navštěvovali školu dva bratři, Murat a Hakan Yakinové. Byli v té době stejně jako Federer nadšení do fotbalu a podařilo se jim stát se hvězdami místního fotbalového klubu FC Basilej. Oba ode-

hráli více než padesát zápasů za reprezentaci. Právě jejich úspěch způsobil to, že fotbal začal být na této škole populární. Tenis se ve Švýcarsku příliš nerozvíjel, zájem byl především o fotbal, lyžování a lední hokej. I proto možná malý Federer spíše než po tenisovém míčku a raketě přirozeně sáhl po fotbalovém míči.

Ředitelka školy Theresa Fischbacherová si o Rogerovi vybavila další střípky vzpomínek: „Byl neustále v pohybu. Byl tak šťastný, milý a dobře vychovaný, avšak neustále se potřeboval pohybovat. Chvilí neposeděl.“ Avšak popírá, že by mu tato vlastnost ubírala na dobrých školních výsledcích. „Šlo na něm vidět, že je bystrý. Znáám hodně hyperaktivních dětí, které jsou zároveň velmi bystré.“

Federer sám sebe popsal na prvním stupni základní školy slovy: „Rád jsem si hrál s míčem. Bylo mi jedno s jakým, ping-pongovým, tenisovým, basketbalovým nebo fotbalovým. Pořád jsem zkoušel nové věci.“

Ve dvanácti letech přešel na víceleté gymnázium, na které navazuje čtyřleté gymnázium, kam děti přestoupí ve věku patnácti let. Roger nepokračoval na čtyřleté gymnázium, akademické prostředí nebylo jeho šálkem čaje. Dokončil své studium ve švýcarském tenisovém centru. Musí se uznat, že by ho nepřijali na víceleté gymnázium, kdyby nebyl alespoň trochu bystrý.

Čekali byste, že všude v této škole jsou vystaveny fotky slavných absolventů jako je právě Roger nebo bratři Yakinové. V některých zemích by možná i vyvěsili obrovský nápis, na kterém by stálo „Sem chodil do školy Roger Federer v letech 1988–1993“. Není tomu tak. Švýcarsko takové není. Současní žáci, jejich rodiče a zaměstnanci školy považují Rogera pouze za žáka, který školu navštěvoval před několika desetiletími. Možná právě nedostatek okatého oslavování Federerových úspěchů částečně vedl k tomu, že je dnes Federer ve světě oblíben pro své skromné a lidské vystupování.

Federerovi dříve často trávili prázdniny v Jihoafrické republice. Jakmile ale děti začaly chodit do školy, přestali Jihoafrickou republiku v takové míře navštěvovat. Lynette Federerová v rozhovoru pro místní noviny *Sunday Times* uvedla: „Když byly děti

ještě malé, jezdívali jsme do Jihoafrické republiky v jednom kuse. Jakmile začaly chodit do školy, už jsme tolik nejezdili, protože v době, kdy jsou v Evropě prázdniny, je na jihu Afriky zima, která není vůbec lákavá. Přesto mé děti Jihoafrickou republiku zbožňují, obzvlášť pak Zahradní cestu [turisty oblíbenou část pobřeží, která se rozkládá mezi Kapským městem a městem Port Elizabeth]. Když byl Roger ještě teenager, jezdili jsme o prázdninách na dovolenou na jižní pobřeží. Má rád tamní zvířata a divokou přírodu.“

Jedna z pomyslných biblí mezinárodního tenisu se vydávala každý rok. Nyní je vydávána ATP (Asociací tenisových profesionálů) a WTA (Ženskou tenisovou asociací) v novější úpravě pod názvem *The Official Guide to Professional Tennis (Oficiální příručka profesionálního tenisu)*. Jak název napovídá, jedná se o příručku k mezinárodnímu tenisu. Základem této knihy jsou životopisy tenisových hvězd včetně jejich výsledků, informací o zdravotním stavu, shrnutí kariéry a některých osobních informací. Z neznámého důvodu životopis Federera uvádí, že začal hrát tenis v osmi letech. Tato cifra se o pět let liší. Zvláštní je, že na to ATP nikdo neupozornil. Zaměstnanci mediálního oddělení ATP předkládají hráčům nebo jejich manažerům před tiskem životopis ke kontrole. Nikdo z Federerova týmu si chyby nevšiml, nebo možná Federerovi nevadí, že si všichni myslí, že začal hrát tenis v osmi letech. Je pravda, že právě do osmi let věku nebral tenis vážně, ale poprvé se chopil tenisové rakety nedlouho po dovršení tří let. Dokonce se dochovala fotografie z roku 1984, vyfocená v tenisovém klubu společnosti Ciba, pro kterou pracoval jeho otec. Na fotografii Roger drží dřevěnou raketu za krček, protože by ji za rukojeť ani neudržel v ruce. Rogerův příběh se v mnohém podobá dalším profesionálním tenistům. Rodiče hrají tenis rekreačně a o víkendech se k nim jejich dítě přidá. Poprvé uchopí raketu do rukou a je lapeno ve světě tenisu. „Už na začátku se do tenisu zamiloval,“ říká jeho matka.

Když zrovna nehrál s juniory z tenisového klubu Ciba, pinkal si s míčkem o dveře garáže. V roce 2005 v rozhovoru potvrdil: „Pamatuju si, jak jsem si pinkal u garáže. Občas jsem si pinkal

s různými míči o skříňky. Máma z toho nebyla nadšená, protože celý den poslouchala jen a jen pinkání.“

Prošel několika tenisovými školami. V šesti nebo sedmi letech se účastnil tréninků, které v části Basileje jménem Allschwil organizovala Asociace tenisových klubů města Basileje VBTU. Při tréninku vedli trenéři děti ve věku méně než deset let ke hře na velkých kurtech. Právě tady se Roger potkal s Marcem Chiudinellim, který je jen o třicet dní mladší než on. Od té doby jsou nejlepšími přáteli a společně se stali součástí národního týmu, který v roce 2014 triumfoval v Davisově poháru.

V osmi letech stále hrál za tenisový klub Ciba. Nezískal žádné body v žebříčku, proto byl automaticky zařazen do kategorie R9, nejnižší kategorie ve Švýcarsku. Jeho matka pokračovala ve hře na vyšší úrovni za tenisový klub Old Boys. Neuniklo jí, že její syn má talent. V jejím klubu bylo pro Rogera vhodnější místo než v klubu Ciba. Roger v něm mohl postupovat výše. Jednoho dne Lynette přišla za Madeleine Bärlocherovou, která se v roce 1980 ujala polorozpadlého programu pro juniory v tenisovém klubu Old Boys. Řekla jí pouze: „Můj syn hraje dobře, máte tu zajímavý juniorský program. Chtěla bych, abyste ho tam vzala.“

Jak málo stačilo a Roger Federer se stal nováčkem v klubu Old Boys. Tím se dostal blíž k lidem, kteří ho naučili hrát opravdu znamenitě.

Kapitola 2

Tenisové prostředí, do kterého Federer vpadl v osmi letech, poskytovalo nejvhodnější podmínky pro vývoj mladého talentu. Ne zcela revoluční, zato efektivní nápad měla trenérka Madeleine Bärlocherová, která hrála na juniorském Wimbledonu v roce 1959, to jest v době, kdy ještě tenis neskýtal možnost vybudovat si velkou kariéru. Zavedla neměnicí se týmy a pevný rozvrh tréninků nejen skupinových, ale i tréninků jednotlivých hráčů s osobním trenérem. Část výdajů byla hrazena z fondů pro mládežnické sporty. A opravdu to fungovalo. Přivedla několik schopných trenérů a zanedlouho se potvrdila její očekávání. Věřila totiž, že pokud přivede jednoho nebo dva fundované trenéry, potom se jich k týmu bude chtít přidat více.

Ačkoliv se tenisový klub Old Boys nachází v Binningenu, zámožné části na západě Basileje, pro bohaté hráče nebyl příliš atraktivní. Klub byl založen v roce 1927. Je to klub s venkovními kurty. Dříve disponoval pouze sedmi kurty, nyní jich má devět a k tomu moderní klubovnu. Dodnes jsou jedinými vnitřními zařízeními pouze dva kurty, které během zimy chrání kulatý nafukovací plášť. Pokud chtěli tenisté hrát během zimy v hale, museli si zaplatit kurt na jiném místě v Basileji.

V osmdesátých letech patřil ve Švýcarsku tenis stále spíše k druhotným sportům. Více pozornosti se dostávalo fotbalu a zimním sportům. Na billboardech jste se mohli často setkávat s fotogenickým hvězdným triem, které tvořili Pirmin Zurbruggen, Maria Walliserová a Vreni Schneiderová. Tito tři sportovci patří do zlaté éry švýcarského lyžování, která přišla nedlouho poté, co skončila zlatá éra Bernharda Russiho a Eriky Hessové.

V roce 1987 švýcarský tenis pokročil vpřed díky tomu, že se

národní tým kvalifikoval do světové skupiny Davisova poháru. Do tohoto týmu patřili Jakob Hlasek, Claudio Mezzadri a vítěz čtyřhry na Wimbledonu v roce 1985, veterán Heinz Günthardt. Švýcaři si zvolili, že první zápasy v rámci světové skupiny chtějí odehrát v basilejské hale svatého Jakuba. Psal se tok 1988 a Švýcaři prohráli s francouzským týmem, ke kterému patřili Yannick Noah, Henri Leconte a Guy Forget. Hlasek se několik měsíců před zápasem zranil při dopravní nehodě. Zlomil si zápěstí a nemohl hrát. Do boje se vrátil včas, aby zažil svůj vůbec nejlepší ročník, ve kterém se umístil v první desítce. Tím konečně upozornil svět na švýcarský tenis.

V polovině devadesátých let patřil do klubu Old Boys slibný levoruký hráč Emmanuel Marmillod, který se mohl stát průkopníkem cesty na tenisový trůn, jako to později uskutečnil Federer. Někteří věří, že Marmillodův neúspěch částečně zavinila nedostatečná motivace hráčů, která byla ve švýcarském tenise všudypřítomná. Bärlocherová na to vzpomíná takto: „Jakmile jsme objevili slibného hráče, pak jsme čekali, že se dostane do národní špičky, rozhodně ne, že se dostane do světové špičky. Očekávali jsme, že se Rogerova kariéra bude vyvíjet obdobně. Nebyli jsme zvyklí očekávat takto vysokou úroveň, protože se to do té doby nikomu nepodařilo.“

Tenisový klub Old Boys se dostal na úroveň mezinárodního tenisu dvěma způsoby. Zaprvé díky každoročnímu konání turnaje Swiss Indoors v hale svatého Jakuba a zadruhé díky přítomnosti několika profesionálních hráčů ve švýcarské klubové lize. Tradičně špičkové tenisové kluby vybraly jednoho ze svých hráčů, aby se v průběhu léta účastnili několika zápasů. Zpravidla byli vybráni hráči na sklonku své sportovní kariéry. Díky tomuto opatření získaly kluby atraktivitu a šanci zvítězit, přestože byly ve využívání těchto přidělených hráčů do určité míry omezeny, tedy alespoň formálně.

Nejlepší tým klubu Old Boys hrál první ligu. Na konci sedmdesátých let se do týmu přidal britský tenista John Feaver a odehrál za tým tři sezóny v letech 1979 až 1981. V roce 1973 se umístil na devadesátém osmém místě ve světovém žebříčku. Přá-

telství hráčů a příležitosti, které skýtala švýcarská národní liga, oslnily Feavera natolik, že se rozhodl založit v Británii národní ligu. „Hlavním důvodem, proč jsme tam hráli, bylo to, že jsme se dostali k dobrým zápasům na antuce. Obzvlášť my Britové to oceníme, protože na naší půdě není mnoho antukových hřišť a nemáme ani meziklubovou ligu. Samozřejmě to taky opravdu byla zábava. Nejlepší byly večery po zápase, dali jsme si steaky a pivo. Dokonce kvůli nám mimořádně zvonily kostelní zvony. Na některé zápasy dorazilo dokonce několik stovek diváků. Hlavně proto, že součástí každého týmu byl pozvaný profesionální tenista. Obzvlášť zápas těchto dvou profesionálů upoutal pozornost mnoha diváků. Byla to přímo úrodná půda pro mladé tenisty. Získali zde nenahraditelné zkušenosti.“

Jedním z profesionálů, kteří přijeli na turnaj v Basileji, byl stydlivý australský tenista Peter Carter. Bylo mu tehdy přes dvacet let. Federer v této době pravděpodobně nejvíce vydělal na tom, že trenérka Bärlocherová přesvědčila právě Cartera, aby se ujal tréninku juniorů.

Carter je bývalý profesionální tenista, který pochází z Nuriootpy ležící v oblasti Barossa Valley severně od města Adelaide. V osmdesátých letech se umístil na 173. místě žebříčku ATP. Během dospívání Cartera trénoval Peter Smith, inspirativní trenér z Adelaide, který se podílel na tvorbě herního stylu mnoha australských tenistů. Mezi ně se řadí John Fitzgerald, Darren Cahill, Broderick Dyke, Roger Rasheed, Lleyton Hewitt, a jak bylo již zmíněno, i Peter Carter. Cahill a Carter, z kterých se stali dobří přátelé, jsou téměř stejně staří. Co se kategorií v juniorské soutěži týče, jsou od sebe vzdáleni jeden rok. Cahill vzpomíná, jak tehdy na Cartera žárlil nejen proto, že ho čas od času porazil, ale i proto, že o něj jevílo mnohem větší zájem nežné pohlaví. Říkal Carterovi „Cartsi“ a tvrdí, že byl v té době velmi pohledný. „Samozřejmě jsem mu záviděl, že se kolem něj točily samé holky, když jsme byli v dorostu. Blondaté vlasy společně s osobitým stylem a příjemnou povahou mu prakticky zaručovaly popularitu.“ Ve stejné době, kdy se Cahillovi podařilo dostat do semi-finále US Open, se naopak Carter propadl ze světové úrovně.

Psal se rok 1989, táhlo mu na pětadvacet let, byl oslaben zraněním a dál a dál padal v žebříčku ATP. Rozhodl se přijmout nabídku hrát rok v první lize za klub Old Boys. Osvědčil se a hraní ho těšilo, proto zde zůstal i další rok.

Rok poté ho Madeleine Bärlocherová požádala, jestli by začal vést skupinové tréninky juniorů. Carter to nečekal. Musel přemoci nutkání okamžitě nabídku odmítnout. Poté, co nabídku důkladně zvážil, se nakonec rozhodl, že to zkusí. Přesto, že z němčiny znal jen základy, našel způsob, jak se jednoduše s hráči dorozumívat. Ukázalo se, že má přirozený talent. Od té doby měl na starosti juniory až do roku 1997. „Byl usměvavý,“ vzpomíná na Cartera basilejský novinář a tenisový kouč Thomas Wirz, „ale uvnitř byl velmi vážný. To byla pro Rogera ideální kombinace. Dokonce měl podobný styl hry jako Roger, klasické údery. Oba měli v oblibě obzvlášť jednoručný bekhend.“

V roce 1989 do klubu Old Boys přišel osmiletý Roger Federer. Nenašel jen skupinu, která mu dávala vše, co potřeboval. Našel také umírněnou, ale disciplinovanou osobu z anglicky mluvící části jižní polokoule, která ho vedla skupinovými tréninky.

Přes rok spolu vůbec nepracovali. Přesto Roger objevil člověka, který ovlivnil jeho kariéru nejvíce ze všech. Jednoho dne po několika letech Carter volal domů a řekl svému otci: „Mám tu jednoho chlapce, který podle mě má potenciál. Je mu teprve dvanáct nebo třináct, nicméně věřím, že z něj něco bude.“

Federer ovšem potřeboval také někoho, kdo ho naučí hrát tenis. V klubu Ciba očividně prokázal, že má k tomuto sportu vloh, stejně tak to ukázal i dveřím od garáže. Potřeboval ale někoho, kdo mu pomůže vypilovat údery, kdo ho naučí pohybovat se na kurtu, a to efektivně. Potřeboval někoho, kdo ho vybaví zbraněmi, s kterými jednoho dne dobude svět. Ten někdo byl Seppli Kacovský.

Adolf Kacovský neboli Seppli, jak si začal ve Švýcarsku říkat, je český trenér. Poštěstilo se mu být pracovně v Tunisku zrovna v srpnu 1968, kdy sovětské tanky v rámci okupace Československa přijely do Prahy, aby potlačily tehdejší politické uvolnění během Pražského jara. První tajemník komunistické strany Ale-

xandr Dubček propagoval tzv. „komunismus s lidskou tváří“. Poté, co byl sesazen, bylo pro občany Československa prakticky nemožné vycestovat do zahraničí. Změna k lepšímu nastala až v roce 1989 po sametové revoluci, díky níž se země vymanila ze sovětského vlivu. Kdyby tehdy byl Kacovský zrovna na území Československa, nikdy by už neemigroval a možná by se významně změnil i Federerův život. V roce 1969 byl Kacovský teprve žadatelem o azyl. Lákali ho do Basileje, aby se stal trenérem v klubu Old Boys, a zaměřil se na „zlepšování schopností juniorů a mladých talentů obecně“.

Kacovský se řídí mottem „dotáhneme to dál“. V klubu Old Boys zavedl mnoho novinek. Jedno z vylepšení, které navrhl, je systém „kmoťříčků“. Zkušený hráč dostane na starost mladého hráče, stane se jeho tréninkovým partnerem a mentorem. S jeho příchodem se také rozhořely silné ambice.

Když se v roce 1989 Federer přidal k Old Boys, právě Kacovský byl jeho osobním trenérem. Kacovský jako jediný ze všech, kteří tehdy s Federerem trénovali, tvrdí, že v chlapci už od začátku cítil velký potenciál. „Už po jednom nebo dvou dnech od našeho prvního setkání jsem věděl, že je obdarován obrovským talentem,“ vzpomíná. „Už přes čtyřicet let trénuju tenis, po tolika letech prostě poznáte, kdo talent má a kdo ho nemá. Už po dvou dnech jsem si byl jistý, že se Roger narodil s tenisovou raketou v rukách. Všechny jeho herní vlastnosti dokazovaly, že má talent. Zrychlení z místa, pohyb na kurtu, ochota tvrdě pracovat. Měl všechno.“

Kacovský se viděl i v tom, že Federer je jen poloviční Švýcar. „Pocházím z východu,“ povídá, „a ke sportu mám odlišný přístup. Mám mnohem větší ambice. Musel jsem umírnit svůj přístup k tréninkům, protože Švýčari s ním nebyli spokojení. Někteří si stěžovali na to, že je to na ně až přehnaně ambiciózní. Mám za to, že Rogerovi bylo dáno více ctižádosti proto, že není stoprocentní Švýcar. Jeho otec je typický Švýcar, Roger po něm zdědil vnitřní klid. Ambice a zápal pro věc nicméně zdědil po své matce, která nepochází ze Švýcarska.“

Toto tvrzení podpořili i další, jako například Niki von Vary,

který v devadesátých letech chodil s Rogerem do stejného klubu. V současné době je předsedou tenisového klubu Old Boys. „Ve Švýcarsku, na rozdíl od mnoha jiných zemí, víceméně není přijatelné, aby si člověk vybral sport jako svou profesi,“ pokračuje. „Stavíme spíše na vyučení v nějakém oboru, v tomto ohledu se na sport jakožto zdroj obživy pohlíží s nedůvěrou.“

Bývalý kouč švýcarské fotbalové reprezentace Köbi Kuhn uvedl, že mu práci usnadňoval příval švýcarských fotbalistů dvojí národnosti. Obzvláště pak ti, kteří napůl pocházeli ze států, kde se fotbalu věnuje mnohem větší pozornost než ve Švýcarsku, například ze států jihovýchodní Evropy. Kuhn tvrdí, že díky tomu hráči toužili po úspěchu mnohem více než reprezentace, ve které hrál kdysi on. Tehdy v týmu nebyli žádní poloviční Švýcaři.

Naneštěstí příběh člověka, který naučil hrát tenis Rogera Federera, končí poněkud komplikovaně. Na začátku roku 2006 se blížily Kacovského pětadesáté narozeniny. Rada klubu ho upozornila na to, že ho již nemůže v jeho věku zaměstnávat. Hlavním odůvodněním tohoto opatření bylo pojištění. V březnu roku 2006 klub nabídl uspořádání oslavy na rozloučenou jako poděkování za sedmatřicet let dobře odvedené práce. Kacovský to však odmítl a dal přednost skromnému rozloučení. Den na to zmizel. Několik týdnů nikdo z Basileje neměl ani tušení o tom, kde se nachází, ani jeho žena s dcerou. Záhy se ukázalo, že se vrátil do České republiky, kde žije dodnes. Navrácení do České republiky mělo být pro emigranta z roku 1968 vítězoslavné. Obzvláště proto, že se jedná o člověka, který hrál klíčovou roli v utváření herního stylu nejlepšího tenisty na světě. Jeho návrat byl naopak poněkud nenápadný. Osud Kacovského bude asi navždy trochu posmutnělý. Zůstane sice v zemi, kde se narodil, ale odtržen od všeho, čemu se tolik věnoval. Jeho žena s dcerou nadále žijí v Basileji. Dcera hraje za klub Old Boys.

Šest let Rogera trénovali Seppli Kacovský a Peter Carter. Bylo to období mezi osmým a čtrnáctým rokem jeho života. Tyto dva muže spojoval nejen tenis. Carter několik let chodil s dcerou Kacovského. Údajně byl jejich vztah velice bouřlivý. Fanoušek jed-

noručného bekhendu Kacovský měl na starosti osobní trénink. Carter vedl skupinový trénink změnil některé prvky Rogerova herního stylu. Madeleine Bärlocherová vedla juniorský tým klubu Old Boys v meziklubových utkáních. Na Rogera měli vliv i další dva trenéři Haiggi Abt a Daniel Gerber, a to v týmech, které zastřešovala VBTU – Asociace tenisových klubů města Basileje. Je to jedna z dílčích organizací tenisového svazu. To vše tvořilo ideální prostředí pro talentovaného mladého tenistu, který se rychle učí a kterému nechybí ambice.

Ne vždy tyto ambice pocházely od něho samotného. Ředitelka Bärlocherová si vzpomíná na jeden z prvních tréninků, kdy Roger chtěl hrát se svými kamarády, i když nepatřili mezi ty nejlepší. „Jeho matka si přála, abych ho přidělovala k těm nejlepším hráčům. To jsem také udělala, nicméně tím pádem nemohl hrát se svými kamarády. Roger za mnou přišel a řekl: ‚Ale já jsem řekl, že chci hrát s nimi.‘ Ani trochu se nebál hrát proti lepším hráčům, ale stejně radši hrál s hráči, které měl rád. Jeho matka přesto trvala na tom, aby hrál ve skupině s nejlepšími hráči, a tam byl také přidělen.“

Redaktoři fanouškovských i jiných časopisů se Federera často ptají na to, koho obdivoval, když byl malý. Nejčastěji v odpovědích zazněli Boris Becker, Stefan Edberg a Pete Sampras. Jelikož Rogera v roce 2013 začal trénovat právě Edberg, je pro Rogera nejvýraznější vzpomínkou na své idoly z dětství. Federer přiznává, že mu tito tři hráči byli sympatičtí částečně proto, že také hrají jednoručný bekhend. Je tu ovšem drobný rozdíl. Roger už od malička hrál bekhend jednoruč, ale Edberg a Sampras se nejdříve naučili obouruč, až později přešli na jednoručný. Federer klade důraz na to, že obdiv ke zmíněným hráčům neznamená, že by se snažil kopírovat jejich herní styl. Má svůj vlastní styl.

Lidé, kteří ho v té době znali, o něm říkají, že byl *Lausbub*. Tento výraz ve švýcarské němčině znamená něco jako raubíř, který má rád legraci. Samozřejmě tím nemyslí nic zlého. Očividně měl silný smysl pro humor. Jednou na zápase na půdě jiného basilejského tenisového klubu nebyl k dispozici dostatek volných kurtů, proto se všechny zápasy nehrály zároveň. Roger

musel na svůj zápas dlouho čekat. Když se kurt konečně uvolnil, nikdo ho nemohl najít. Vyšplhal totiž na strom, aby viděl, co se děje na celé ploše klubu. A taky proto, aby vyzkoušel, jak dlouho bude ostatním trvat, než ho najdou.

Většinou se do jeho lumpáren zapojil kamarád Mario Chiudinelli, který později v únoru 2010 dosáhl nejlepšího výsledku v kariéře – čtyřicátého druhého místa v žebříčku ATP. V roce 2014 byl Chiudinelli součástí hvězdného švýcarského týmu, který opanoval Davisův pohár. Oba chlapci bydleli v části Basi-leje jménem Münchenstein. Federerovi bydleli na ulici Im Wasserhaus a rodina Chiudinelliova o dvě stě metrů dál, za rohem v ulici Pappelweg. Často se potkávali a společně jezdívali na kole do klubu Old Boys. Tam spolu trénovali, a potom společně jezdívali zpátky domů. Chiudinelli vzpomíná: „Provozovali jsme hned několik sportů. Ve většině jsme byli na podobné úrovni, ovšem v tenisu mě vždycky porazil. Občas jsme hrávali squash s míčem na squash na uzavřeném hřišti, ale s tenisovými racketami. Bylo to trochu nebezpečné, tedy pro ty rakety.“

Další člověk, který přezdívá Federerovi raubíř, je Niki von Vary. Prohlásil: „S ním jste se nikdy nenudili. Marco a Roger byli nejlepší kamarádi. Přeci jen jsou stejně staří a vyrůstali v našem klubu. Kdykoliv někde byli společně, bylo to znát a obvykle klidný klub už nebyl vůbec tak klidný.“

Obzvlášť náročné byly tréninky. „Vždycky jsme na tréninku hodně zlobili,“ přiznává Chiudinelli. „Nezvládli jsme dlouho udržet pozornost a pořád jsme mluvili. Dost jsme řádili. Čas od času létaly rakety sem a tam. Bylo to vlastně docela nebezpečné. Často nás posílali se vyvětrat, nebo občas dokonce i pryč z tréninku. Peter Carter to s námi neměl vůbec lehké.“

V době, kdy Marco s Rogerem tropili samé klukoviny, si ředitelka Bärlocherová všimla náznaků toho, co se později stalo skutečností. „Roger se vždycky před svými přáteli vychloubal, že ‚jednou bude jednička‘. Potom, co se mu zdařila skvělá smeč, se zastavil a utrousil: ‚Touhle smečí zvítězím na Wimbledonu.‘ Myslel to jako vtip, trochu se předváděl. Opravdu to nicméně říkával.“

Jednu část Federerovy osobnosti bychom asi jako zábavnou nepopsali. Oproti mladému vznětlivému Rogerovi působí současný Federer na kurtu klidným a vyrovnaným dojmem. Jeden z trenérů mu říkal „malý tenisový Satan“. Házet raketou, řval, sprostě nadával a nebyl s to vypořádat se s porážkou.

Když bylo Rogerovi jedenáct let, odehrál neblaze proslulý zápas. Skoro vždy, když hrál zápasy v místním regionu, narazil na Danyho Schnydera, mladšího bratra Patty Schnyderové. Patty patřila do nejlepší desítky tenistek na světě. Dany se stal prvním Rogerovým úhlavním nepřítelem. Jednoho dne se setkali na finále basilejského turnaje juniorů. V kategorii do dvaceti let byl Schnyder švýcarská jednička a Federer dvojka. Na zápas vzpomíná Thomas Wirz: „Během zápasu házeli raketami a sprostě nadávali. Oba dostali varování. Působili trochu děsivě, ale zároveň to byla i zábava.“

Madeleine Bärlocherová potvrzuje, že Federer nedokázal vystát, když proti němu někdo opravdu povedeně uhrál bod. „Často odsekl: ‚To bylo jen štěstí!‘, občas jsem ho musela okřiknout a říct mu, ať se uklidní. Říkala jsem mu, ať si uvědomí, že není jediný na světě, kdo umí hrát.“ Musí se uznat, že prohrával opravdu nerad. Dokazuje to i jeho přístup k hráčům, kteří ho často poráželi na začátku jeho profesionální dráhy. Patřili mezi ně například Agassi, Hewitt nebo Nalbandian.

Jednou byl po porážce v meziklubovém zápase tak naštvaný, že se s brekem schoval pod umpirem. Přítomná ředitelka Bärlocherová ho nemohla přimět k tomu, aby vylezl ven. Po dlouhé době se ptala Rogera, jestli si ten den pamatuje. Nepamatuje. V paměti mu zůstal jiný zážitek, který naznačuje, jaký byl Roger v mládí.

V jednom z prvních meziklubových zápasů proti sobě hrály kluby Old Boys a klub se špatnou reputací, který měl jen dva kurty. Federer byl v osmi letech nejmladším a zároveň nejmenším hráčem šestičlenného týmu. Kvůli počtu kurtů se muselo na zápasy dlouho čekat. Hrál se šest dvouher a tři čtyřhry. Roger musel na svůj zápas čekat dvě celé hry. Brzy vyšlo najevo, kdo ze strany hřiště volá: „aut“. Malý Roger chtěl pomoci vlastnímu

týmu určováním autů. Ředitelka Bärlocherová musela zakročit a slovně si to s Rogerem vyřídit. Soupeři měli na jejich klub spaden. Proto rozhodla, že se Roger dvouhry nezúčastní. „Byl tam ze všech nejmladší. Určitě by hrál proti někomu, kdo rád šidí při autech. Bála jsem se, že se něco stane,“ vzpomíná. „Ještě se cítil ukřivděně, že může hrát jen čtyřhru. A doted' si to pamatuje. Jen jsem se bála, že se na něj podívají a řeknou si: ‚Vždyť je to malý kluk. Trochu ho poškádlíme. Zahlásíme auty, jak se nám hodí. Neodvází se proti nám vystoupit.‘ Věděla jsem totiž, že Roger silně lpí na pravdě. Už od malička měl silný smysl pro spravedlnost. Nikdy nezavola: „aut“, pokud si nebyl stoprocentně jistý. Na druhou stranu pokud jeho protihráč zahlásil aut, který byl podle Rogera očividně čistý míč, vybuchl vzteky a házel raketou. Nechtěla jsem, aby se něco takového stalo. Snažila jsem se ho před tím ubránit a on se na mě místo vděku zlobil.“

Slzy plné rozhořčení a ctižádosti byly běžnou součástí Federerových juniorských zápasů. Uměl být i vlídný. Marco Chiudinelli se podělil o příběh prvního oficiálního zápasu s Federerem. „Bylo nám asi osm nebo devět let. Neuměl prohrávat, ostatně já taky ne. Asi po šesti gamech získal slušný náskok a mě to rozbrečelo. Když se měnily strany, přišel za mnou a začal mě utěšovat. Řekl mi, že se zlepším, a to se také stalo. Po dalších pěti gamech jsem se ujal vedení já a Roger se rozbrečel. Proto jsem šel za ním a řekl mu, ať si to tak nebere. Potom se mu začalo znovu dařit a nakonec vyhrál. Když se na to zpětně podívám, vzpomínám na to s úsměvem. Bylo nad slunce jasné, že jsme opravdoví přátelé.“

Federer věděl o tom, že když neudržel nervy na uzdě, jeho rodiče ho z hlediště v klubu Old Boys bedlivě sledovali. Čas od času na něj zavolali, aby byl potichu. Jednou na ně Roger zpět zařval: „Jděte radši do baru a nechte mě být.“ Federer popsal, jak potom jezdívali domů autem za hrobového ticha. „Já se pořád dál choval jako zabedněnec.“

Obecně se dá říct, že dotčený chlapec plný emocí byl mimo kurt velmi zdvořilý a dobře vychovaný. Novináři, kteří se tehdy o Rogera zajímali, ho považovali za veselého a ochotného chlapce.

Roger neměl problém rozpoznat autority a uměl se k nim chovat. Ředitelka Bärlocherová tvrdí, že v její přítomnosti jen zřídka kdy házel raketou. Uznává ovšem, že nemluvil zrovna vybraným jazykem. Jeho rodiče to znepokojovalo. „Lynette se mě jednou ptala na jeho sprostou mluvu. Nepovažovala jsem to za velký problém, protože se choval relativně slušně, když jsem byla poblíž. Chodily k nám děti, které se chovaly o dost hůř. Snažila jsem se prosazovat slušné chování, protože jsem si byla vědoma toho, že by to mohlo negativně ovlivnit jméno celého našeho klubu.“

Seppli Kacovský si při Rogerově výbuchu vzteku na kurtu všiml i něčeho dalšího. „Znám mnoho hráčů, kteří zpravidla při špatném zápasu křičí sami na sebe, nepřijmou porážku a sami sobě si říkají: ‚Vzdávám se. Už nikdy nechci hrát tenis.‘ Takhle se Roger nikdy nechoval. Nahněval se, nelehce přijímal porážky, ale ani jednou neřekl, že se vzdává.“

V roce 2005 porazil v semifinále turnaje série Masters v Šanghaji Gastona Gaudia 6:0, 6:0 na sety. Ptali se ho, jestli je pravda, že to je jeho první výhra s takovýmto výsledkem. „Ano, první výhra,“ a pokračoval, „ale prohrál jsem 6:0, 6:0 ještě v juniorech.“

Byl to zároveň i jeho první oficiální zápas. Konal se dva týdny po oslavě jeho dvanáctých narozenin v rámci basilejského turnaje, hrálo se na půdě tenisového střediska Grüssenhölzli v průmyslové části města Pratteln. Nachází se hned vedle dálnice, která odvádí dopravu z Basileje směrem na Bern a Curych. Podle pravidel patří hráč do určité věkové kategorie tak dlouho, dokud nedosáhne hraničního věku na začátku kalendářního roku. Federer by měl patřit do věkové kategorie do desíti let. Nebylo tam dost hráčů, proto byl přidělen do skupiny do dvanácti let. V prvním kole narazil na urostlého Reta Schmidliho, který je o dva roky a osm měsíců starší než Roger. V takovémto věku tvoří téměř tři roky propastný rozdíl. Navíc byl Roger v té době menšího vzrůstu. Neuhrál ani jeden gam.

Když se ho na tento zápas tázali, odpověděl: „Za celou mou kariéru to byla jediná prohra 6:0, 6:0. Nehrál jsem ale úplně mizerně.“ V současné době Schmidli pracuje jako policista v blíz-

kosti Basileje. První edice této knihy odhalila jeho identitu. Od té doby je příležitostně za celebritu. „Vím, že jsem ho porazil 6:0, 6:0,“ prohlásil, „ale netušil jsem, že jsem to dokázal jako jediný. Samozřejmě při mně stálo štěstí. Byl jsem v té době silnější než on. Avšak když si uvědomím, čeho dosáhl, jsem pyšný na to, že jsem ho porazil.“

V jedenácti letech zastával pozici švýcarské dvojky své věkové kategorie. 13. července roku 1992 mu poprvé v životě věnovali několik odstavců v místním deníku *Basler Zeitung*. Ve finále národního turnaje v kategorii níže hodnocených hráčů do dvanácti let ho porazil ženevský hráč japonského původu Jun Kato. Jun později odehrál za Japonsko jeden zápas v Davisově poháru. Rok na to Roger triumfoval na národním mistrovství Švýcarska v kategorii do dvanácti let. Bylo už tehdy znát, že se jedná o budoucího šampiona?

Jak uvedlo mnoho zdrojů, nebylo. „Najdou se takoví, kteří tvrdí, že to tušili,“ přispěl k tématu Niki von Vary, „ale já si nevzpomínám, že by někdo skutečně věřil tomu, že dojde tak daleko, jak se to podařilo jemu. Určitě ne když mu bylo jedenáct nebo dvanáct.“

Thomas Wirz vzpomíná na to, jak sledoval dvanáctiletého Federera, který zvítězil na mistrovství Švýcarska v kategorii do dvanácti let. Vybavuje si také to, jak uvažoval o tom, že výbuchy vzteku malého Federera možná budou brzdit v kariéře. „Už od mládí bylo vidět, že má šikovné ruce. Když uhrál dobře dva nebo tři gamy, zdivočel, a často v návalu emocí hodil raketou. Neměl žádnou kázeň, proto nebylo snadné poznat, jestli dojde daleko.“

V roce 1992 Marc Rosset získal pro Švýcarsko zlatou medaili na letních olympijských hrách v Barceloně. Společně s Jakobem Hlaskem se probojovali do prvního finále Davisova poháru v historii. Přesto však mezi švýcarskými tenisty panoval nedostatek ambicí. „V té době úroveň švýcarského tenisu nebyla příliš vysoká, proto jsme na nejvyšší příčky ani nepomysleli,“ uvedla Madeleine Bärlocherová. „Výsledkem toho bylo, že já ani nikdo jiný nečekal, že se Roger dostane tak daleko. Pořád jsem mu opakovala: „Rogíku, ať už chceš v tenisu dosáhnout čehokoliv, záleží

jen na tom, že si za tím musíš jít. Pomůžeme ti, ale zásadní je, aby sis ujasnil, čeho chceš dosáhnout.' Měli jsme bezpočet slibných juniorů. Roger z nich byl nejmladší. Samozřejmě jsme poznali, že je dobrý. Ale že se má jednoho dne stát světovou jedničkou? Upřímně, ne.“

Co si mysleli jeho známí z tenisové branže? „Věřil jsem, že se dostane na velké turnaje,“ řekl Marco Chiudinelli, „protože už od malička zametal se švýcarskými soupeři. Jako by měl v sobě něco neobyčejného. Přesto si nemyslím, že by někdo v tu dobu tvrdil, že z něj bude světová jednička.“

Darren Cahill nepochází z Basileje a poprvé Rogera viděl asi v jeho třinácti letech. Doprovázel do Basileje svého kamaráda z dětství Petera Cartera. Byl na své první návštěvě klubu Old Boys, když se mu podařilo zahlédnout Rogera při tréninku. Cahill vzpomíná, že se společně smáli: „Zeptal se mě, co si o Rogerovi myslím. Na rovinu jsem řekl, že hraje velmi dobře, vypadá jako slibný hráč. Trval jsem na tom, že v Jihoafrické republice mám ještě někoho lepšího. Měl jsem na mysli Lleytona Hewitta. Roger se mi zdál ve všech ohledech o něco horší. Zvládal velmi rychlý forhend. Mnoho míčů naopak odehrál nepřesně, obzvlášť z bekhendu. Pohyb na kurtu mu také úplně nešel, měl trochu líné nohy. Zdálo se, že hraje francouzský styl tenisu: nerozvázně, velkou silou a velmi neučesaně. Na první pohled se dalo poznat, že má šikovné ruce a dobrou koordinaci zraku a rukou. Už tehdy se na kurtu snažil o nemožné. Ovšem ne všechny jeho údery byly správně umístěné.“

Seppli Kacovský v devadesátých letech učil Rogera údery. Jako jediný z basilejské oblasti tvrdí, že v něm tehdy rozpoznal obrovský potenciál. Předtím, než Kacovský neslavně utekl z Basileje, poskytl při vytváření této knihy rozhovor. Během rozhovoru působil jako přísný, ale nesmírně sympatický šedesátník. Vyzařovalo z něj nadšení pro tenis, díky němuž se mu dařilo komunikovat s juniory, které trénoval. Není problém představit si trenéra, který je nadšený, když vidí své žáky učebnicově provádět své údery. Nezapomněl ovšem zmínit, že schopnost učit se a vzpamatovat se z porážek v něm udržovala víru v jeho nej-

úspěšnějšího žáka, Federera. „Opravdu rychle se učí. Nic jsem mu nemusel připomínat dvakrát. Neobyčejně se mu dařilo porozumět mi. Říkám, že mezi mozkiem a rukou držící raketou je dlouhé vedení. Většine žáků trvá, než pochopí, co se je snažím naučit. Rogerovi to vždycky došlo hned. Já si toho všiml, další trenéři také, celý klub si toho všiml.“

Kacovský si také všiml, že Federer se nejen chtěl učit, ale také byl schopný se učit. „Už tehdy nenáviděl prohry, naopak uměl říct sám sobě: ‚Jestliže nechci prohrávat, musím zatnout zuby a zabrat.‘ Někdy vyhrál 6:1, 6:1 a poté přemýšlel, jestli nemohl zvítězit 6:0, 6:0. Nebylo to s ním snadné, ale vždy se choval přátelsky. Byl malý, tedy byl menší výšky a méně statný než ostatní. Avšak měl navrch, co se týče techniky. Díky tomu přemohl soupeře, kteří na tom byli fyzicky lépe. V té době jsme nevěděli, že jednou bude vysoký. Vždyť jeho táta je menšího vzrůstu.“

Kacovský připomněl, že Roger vždy chtěl víc tréninků. „Po dlouhém tréninku, na kterém se opravdu snažil, si vzal míček a raketu. Šel hledat zeď, o kterou by si mohl pinkat, nebo hráče, s kterým by mohl hrát. Vždycky říkal: ‚Jednou budu jednička.‘ Nikdo mu nevěřil. Bylo nám jasné, že má potenciál stát se hvězdou na úrovni švýcarského tenisu. On však tvrdil, že bude *světovou* jedničkou. Nebyl prvním ani posledním juniorem, který to říkal. Roger si to ale zapsal za uši a těžce dřel, aby toho dosáhl.“

Všechno již řečené je pravda. Bývalý redaktor deníku *Basler Zeitung* Beat Caspar ale nezapomněl na to, že Kacovský zpočátku měl s Federerem potíže. „Možná poznal, že má Roger talent. Někdy ho ovšem musel poslat z tréninku pryč, protože čas od času byl nezvladatelný. Dlouho za trest nesměl hrát s nejlepšími hráči, protože v hlavě pořád nosil šílené nápady.“

Pořád zde bylo i rozptýlení v podobě fotbalu. Federer zbožňoval všechny druhy sportu. Obzvlášť pak míčové hry. Stal se velmi dobrým fotbalistou, začal hrát v útoku za klub Concordia Basilej. Seppli Kacovský přiznal: „Osobně jsem přesvědčen o tom, že pokud by se plně věnoval fotbalu, dostal by se do reprezentace. Viděl jsem ho hrát jenom ve dvou zápasech. Dohromady dal tři góly. Jeden z toho se mu podařilo skórovat potom,

co získal míč na vlastní polovině hřiště a udržel ho v běhu dalších šedesát metrů. Jednoduše to v sobě měl.“

Federer v současnosti tvrdí, že byl „docela dobrým, dovedným fotbalistou“. Fotbalu se věnoval se stejným nadšením a ctížádostí jako tenisu. Stejně tak hrál fotbal jeho kamarád Marco Chiudinelli. Přidal se k mládežnickému týmu FC Basilej. V několika zápasech hráli Roger a Marco proti sobě. Marco o tom řekl: „Oba jsme chtěli za každou cenu vyhrát. Když zvítězil náš tým, Roger brečel. Když pro změnu vyhrála Concordia, brečel jsem já. Byla to pro nás srdeční záležitost.“

Mezi příběhy z Rogerova dětství patří tvrzení, podle kterého mu bylo nabídnuto, aby se přidal k FC Basilej. Se vší pravděpodobností je to jen fáma. On sám popřel, že by takovou nabídku dostal. Musí se uznat, že v současné době se zájem fotbalových klubů o mladé talenty zvyšuje. V devadesátých letech měla FC Basilej dorostenecký tým, ale Roger hrál za jiný fotbalový klub. Mimochodem, když se na toto téma tehdy dvacetiletého Rogera dotazovali, prohlásil: „Kéž by mi to bývali nabídli.“ Jelikož je proslavený tenista, již několikrát dostal nabídku trénovat s týmem FC Basilej. Vždy se rád nechal vyfotit s členy týmu, ale nabídku na trénink odmítl. Bezesporu se obával zranění, které by mohlo ohrozit jeho tenisovou kariéru.

Od té doby, co se stal švýcarskou jedničkou v kategorii do dvaceti let, musel začít vážně přemýšlet o tom, kterému sportu se bude věnovat. „Přes týden jsem chodil na tenisové i fotbalové tréninky. Dával jsem ale přednost tenisu, proto jsem se nemohl účastnit všech fotbalových tréninků. Po nějaké době mi trenér oznámil, že pokud se nebudu účastnit všech tréninků, nemůžu být v sestavě na víkendové zápasy. Stejně bych všechny zápasy nestihl, protože jsem se snažil docházet na tenisové turnaje. A to přestože jsem si byl vědom toho, že hraju v jednom z nejlepších fotbalových týmů, navíc ve vyšší věkové kategorii, než mi náležela. Bylo mi jasné, že nemůžu do konce života hrát fotbal i tenis. Musel bych zapracovat na levačce, která nikdy nepatřila mezi mé přednosti. I proto jsem se nakonec rozhodl pro tenis.“

Rogerovo rozhodnutí bylo pravděpodobně ovlivněno tím, že

oba rodiče hráli tenis, matka dokonce na vysoké úrovni. Čas od času se zamýšlí nad tím, co by se dělo, kdyby se rozhodl pro fotbal. Přesto svého rozhodnutí nikdy nelitoval. „Tenis mám radši, rád mám vše pod kontrolou. V tenisu všechno závisí na mně. Prohru nemůžu svést například na brankáře. Jsem rád, že jsem si vybral tenis. Nakonec to nebyla příliš složitá volba.“

Roger vypiloval úder, které ho učil Seppli Kacovský. Když mu bylo asi dvanáct let, začal na něj mít čím dál větší vliv Peter Carter. Carter nikdy nebyl Rogerův osobní trenér, primárně trénoval skupiny hráčů v Old Boys. Na mnoho hráčů měl pozitivní vliv a na jejich hře to bylo dobře znát. Švýcarský novinář Marco Mordasini přispěl k tomuto tématu: „Kdyby vám dal někdo za úkol najít osobu, která se ztělesňuje klid v jakémkoliv slova smyslu, Peter Carter by byl vhodný exemplář. Prakticky Rogera stvořil. Spojil Rogerovu energii a všechny potřebné dílky. Skoro jako, když brusič vybrušuje diamant.“

Cartera do týmových tréninků klubu Old Boys přivedla Madeleine Bärlocherová. Vzpomíná: „Tréninky s Peterem byly dokonalé, co se týče tenisu i přístupu k žákům. Peter byl odjakživa velmi slušný, nesnažil se stát středem pozornosti. Když se jeho žáci ocitli v nesnázích, vzal si je stranou a promluvil si s nimi. Juniorům uměl domluvit. Pokud se však někdo choval nevhodně, vyprovodil ho z tréninku. Čas od času poslal domů i Rogera.“

Marco Chiudinelli souhlasí s tím, že Carter ovládal skvělou schopnost, uměl hráčům poradit, v čem se potřebují zlepšit. Komentoval to slovy: „S Peterem Carterem jsme se měli dobře. Během celé kariéry jsem zažil tři období, ve kterých jsem se skutečně zlepšoval. První z těchto období se psalo právě v době, kdy jsem začal v Old Boys a trénoval mě Peter. Řekl bych, že Roger to měl stejně. Seppli byl dobrý učitel, ale teprve s Peterem se Roger dostal dál.“

Problém s výbušností na kurtu zůstával nadále nevyřešen. Často se mu stávalo, že nastoupil na kurt, udávalo tempo hry, jenže se začal bavit, a tím pádem se i přestal soustředit. Později připustil: „Mezi desátým a dvanáctým rokem jsem byl v tom nejhorším věku. Bylo to hrozné, někdy až komické. Samé házení